

Projektbeskrivning för Pilotprojekt "Volontär i Nicaragua"

Bakgrund till projektet

Under 2002 gav Ann-Charlotte Norrås, f.d. länspolismästare i Västra Götaland, kommissarie Mats Palmgren i uppdrag att tillsammans med politiker och tjänstemän inom Göteborg Stad ta fram ett antal nya förslag på insatser till unga i riskzon. Ett av förslagen som då kom upp var volontärarbete i Latinamerika. Denna idé har levt vidare under ett antal år och har konkretiserats av Mats Palmgren eftersom han är ledare för ett moderniseringsprogram av nicaraguansk polis som svensk polis bedriver med finansiering av Sida. Tillsammans med Nicaraguas biträdande rikspolischef Mercedes Ampie har en projektidé tagits fram som innebär att låta unga svenskar arbeta ideellt tillsammans med polisen i Nicaragua i olika sociala projekt. Under 2008/2009 visade Lärjedalens socialchef Juan Navas och Biskopsgårdens socialchef Lena Säljö intresse i frågan. År 2009 uppmärksammade kommunstyrelsens ordförande Anneli Hultén och kommunalrådet Dario Espiga projektidén och gav Social resursförvaltning i uppdrag att utreda frågan ytterligare.

Samtal fördes mellan ovanstående socialchefer, biträdande chef för polisen i Storgöteborg Mats Palmgren samt Social Resursförvaltnings t.f. förvaltningschef Michael Ivarson, t.f. verksamhetschef Marie Larsson samt enhetschef Louise Bergman kring möjligheten att genom volontärarbete erbjuda ett alternativ till befintliga åtgärder för ungdomar som lever i utsatta miljöer och med begränsade möjligheter och som behöver hjälp med att bryta upp från sin kamratgrupp och utveckla sin identitet på en helt ny plats. De unga behöver få möjligheten att bli sedda, tagna på allvar, göra nytta och få vara någon i samhällets ögon. Därmed kan den unge också öka på sina möjligheter att få arbete och leva ett självständigt liv.

En projektbeskrivning skrevs av Social resursförvaltning och i oktober 2009 tog Social resursnämnd beslut om att projektera vidare utifrån projektbeskrivningen. Louise Bergman utsågs som projektledare med Marie Larsson, t.f. verksamhetschef Stöd till familjer och individer som närmaste chef.

Polisen har ända sedan begynnelsen på olika sätt deltagit i formuleringen av projektet och Polisområde Göteborg har visat intresse av att på olika sätt stödja verksamheten.

Den 3 februari 2010 åkte Lena Säljö, Juan Navas, Marie Larsson och Louise Bergman på en studieresa till Nicaragua för att lära känna eventuella projektansvariga, få förståelse för polisens arbete, träffa familjer som visat intresse att inackordera svenska ungdomar samt göra ett besök på Svenska skolan. Studieresan syftade till att med den förvärvade kunskapen på plats kunna fatta beslut om möjligheten att genomföra projektet. Resan resulterade i att de medverkande representanterna känner stort förtroende för

projektansvariga, inackorderingsfamiljerna samt personalen på Svenska skolan och samstämmigt uppfattar att projektet är möjligt att genomföra.

Under 2010 pågår ett särskilt projekt inom Social resursförvaltning med uppdraget att genom metodutveckling hitta och genomföra ett antal nya insatser för unga i riskzon som innebär positiva förändringar. Projektet förkortas MIR (Metodutveckling av Insatser för unga Riskzon). Detta pilotprojekt ska ses som en del av detta mer övergripande uppdrag.

Vad vill vi och vad vill vi uppnå?

"Livet är så klokt inrättat att ingen på allvar kan försöka hjälpa en annan utan att hjälpa sig själv".
Författaren Ralph Waldo Emerson

Syftet med pilotprojektet är att erbjuda tre-sex personer mellan 18-21 år ett program som innebär att under ett år arbeta som volontär i sociala projekt tillsammans med polisen i Nicaragua. De unga kommer också att få möjlighet att studera på grundskole – eller gymnasienivå via Svenska skolan. De som kan vara aktuella för programmet lever i ett utanförskap i socialt utsatta miljöer och befinner sig i en svår livssituation som de önskar lämna.

Detta är ett individuellt program och ungdomarna från Sverige kommer inte att ses som en grupp, utan de kommer att bo, arbeta och ha sin fritid på olika ställen. Skälet till det är att den unge ska få möjlighet att kunna utvecklas fritt i ett nytt sammanhang.

Programmet förväntas innebära att den unge blir sedd, blir tagen på allvar och får göra något meningsfullt för andra människor. Volontärbetet grundar sig på det informella lärandet som ökar den unges språkkunskaper, ger en ökad förståelse för människors olika livsvillkor och ökar ungdomarnas samhällsengagemang.

Det förväntade resultatet är att den unge får möjlighet att utveckla en mer positiv bild av sig själv, känner meningsfullhet och uppnår en känsla av att kunna påverka sitt liv.

Väl hemma i Sverige efter vistelsen är det förväntade resultatet att programmet har stärkt den unges chanser att gå vidare till en utbildning eller arbete och att den unge på sikt kan leva ett självständigt liv utan social problematik. Den unge har fått distans till gamla kamratrelationer och blivit stärkt i att hålla sig utanför destruktiva miljöer och istället skapar nya positiva sociala nätverk. En förhoppning är att den unge kan bli en förebild för andra unga.

Om projektet faller väl ut och uppnår goda resultat kan detta bli en permanent verksamhet inom Social resursförvaltning.

Hur väljs ungdomarna ut?

Ungdomarna väljs ut av socialtjänsten i stadsdelarna Biskopsgården och Lärjedalen då socialcheferna från dessa stadsdelar varit med i planeringsarbetet. Social resursförvaltning deltar i samtalen kring vilka ungdomar som kan vara lämpliga.

Vilken målgrupp vänder vi oss till?

Programmet är utformat till tre-sex ungdomar mellan 18-21 år som lever i socialt utsatta miljöer och som har begränsade möjligheter att på egen hand ta sig ur en svår livssituation. Den unge kan ha problem att gå vidare till arbete eller utbildning på grund av ofullständiga skolbetyg. Han eller hon kan ha begått kriminella handlingar och har problematiska kamratrelationer. Ungdomarna kan ha ingått i olika åtgärdsprogram inom socialtjänsten utan positiva resultat.

Programmet är inte anpassat för ungdomar med ett alkohol- eller drogmissbruk, med svag fysisk hälsa eller med självskadebeteende. En grundlig hälsoundersökning krävs inför programmet för att kontrollera hälsan.

Detta är ett helt frivilligt program och det är viktigt att ungdomen är motiverad att förändra sin situation och ser projektet som en möjlighet till förändring.

Varför Nicaragua?

Sedan drygt tio år tillbaka har tf biträdande chef för polisområde Storgöteborg Mats Palmgren varit svenska polisens representant och ledare för ett moderniseringsprogram av polisen i Nicaragua och därför finns ett väl utvecklat samarbete med polisen i Nicaragua.

Socialtjänsten i landet är mycket ringa och består av endast elva personer i huvudstaden Managua vars ansvar är myndighetsutövning när det gäller till exempel barn som är föräldralösa. Polisen i Nicaragua har därför ett stort ansvar för preventivt arbete i lokalsamhället och för unga kriminella. Exempel på arbetsuppgifter kan vara att anordna fotbollsturneringar och plantera träd med ungdomarna och på så sätt kunna fånga upp de unga som bildar gäng och går över gränsen till kriminalitet. Polisen arbetar nära familjerna och hjälper den unge att hitta alternativ till ett liv i de kriminella gängerna¹. Den nicaraguanska polisen arbetar också preventivt mot våld i nära relationer med bland annat kampanjer mot våld i skolorna.

Nicaraguas biträdande rikspolischef Mercedes Ampié har ett stort engagemang i sociala frågor. Hon erbjuder sig att vara motpart för projektet i Nicaragua och därmed ansvara för organisationen och programmet då ungdomarna vistas i Nicaragua.

¹ <http://www.sida.se/Svenska/Lander--regioner/Latinamerika/Nicaragua/Program-och-projekt/Polisen-oppnar-nya-mojligheter-for-tidigare-unga-kriminella/>

Vad innehåller programmet?

Programmet i Nicaragua bygger på fem delar. Den unge får en individuell plan där varje del i programmet skräddarsys utefter varje ungdoms individuella behov, önskningar och mål.

1. Bo i en familj

Den unge får under ett år bo i en polisfamilj i Nicaragua som har engagemang att stödja den unge. Familjen kommer att erbjuda en ny miljö där den unge får utrymme att utveckla positiva sidor hos sig själv genom att leva med medlemmar i familjen som dagligen arbetar med att hjälpa andra. I familjen finns personer som talar engelska vilket underlättar kommunikationen till en början om den unge inte talar spanska. Mer information om familjerna finns i Bilaga 1.

2. Arbeta i sociala projekt

Den unge får arbeta i sociala projekt med polisen. Genom att delta i aktiviteter i lokalsamhället under tillsyn av områdespolisen, socialarbetaren eller psykologen vid polisen får den unge göra gott och får också erfarenhet och kunskap om de livsvillkor som råder i Nicaragua. Den unge kommer endast att arbeta med sociala frågor och inte med polisens utryckningsverksamhet.

Var den unge kommer att arbeta utgår från den unges intresse och profil, men baseras på det arbete som sker inom följande enheter:

- *Ungdomsenheten:* Den unge kommer att delta i arbetet med avhopparprogram för ungdomar i riskzon och vara medhjälpare i polisens utbildningsprogram. Den unge kan också hjälpa polisen att organisera ungdomsläger och följa med på hembesök för att prata med familjer där ungdomar är våldsbenägna. Detta är en del av polisens brottspreventiva kampanjer mot våld och droger.

- *Familjevåldsenheten:* Den unge kommer att delta i arbetet med kampanjer mot våld i skolorna och med utbildning av barn och tonåringar. Han eller hon kommer också att arbeta med polisen och de kontaktpersoner som finns i bostadsområdena för att förmå människor att anmäla våld i nära relationer. Arbetet kan också innebära att gå från hus till hus och informera om vaccinationskampanjer och delta i uppstädningsskampanjer liknande Operation dagsverke som finns i Sverige.

- *Områdespolisen:* Genom att följa med områdespolisen ut i det lokala arbetet kan den unge få en bild av den socioekonomiska situationen i landet. Arbetet kan också innebära att följa områdespolisen på möten med de lokala brottsförebyggande råden och de kommunala ledarna. De kommer också att vara med och organisera samt delta i olika idrottsarrangemang som genomförs i lokalsamhället och som en del av det sociala arbetet. De unga kan också hjälpa till vid polisutbildningar och fortbildningar.

3. Skola

Den unge får via Svenska skolan möjlighet till skräddarsydd utbildning om behov finns att ta igen en ofullständig skolgång. Rektor Ann-Sofie Persson har sagt ja till ett samarbete och skolgången kommer att bedrivas där det är mest lämpligt för den enskilde ungdomen; på Svenska skolan eller i lokaler hos polisen. Skolan kan erbjuda handledning via ett avtal med svensk skolmyndighet (idag har man avtal med Sofiaskolan för grundskola och Värmdö gymnasium) och viss undervisning sker på distans, vilket innebär att den unge behöver tillgång till egen dator. Den unge kommer också under vistelsen att få särskild undervisning i spanska språket.

4. Fritid och livsstil

Den unge får utveckla sin identitet i en ny miljö och inom en annan grupptillhörighet än hemma i Sverige. Den unge kommer i Nicaragua att bli uppmärksammas i positiva sammanhang och det kommer att finnas möjligheter för den unge att upptäcka nya fritidsintressen och vänner. Anna Matsson, handledare på Svenska skolan, har erbjudit sig att vara mentor för ungdomarna, vilket ger möjlighet för den unge att tillsammans med henne reflektera över vad vistelsen i Nicaragua innebär. Det finns möjligheter i Nicaragua att praktisera sin religion.

5. Familj och nätverk i Sverige

Eftersom programmet inte enbart innebär något nytt och annorlunda för ungdomen själv utan också för dennes familj och andra betydelsefulla personer (nätverket) runt honom eller henne, är det viktigt att även de känner en delaktighet i ungdomens utveckling. Ett eller flera nätverksmöten kommer att ske före avresan. Dessa möten är en form av krisintervention och syftar till att skapa trygghet hos de inblandade. På så sätt kan man hindra att eventuella rädslor och farhågor i nätverket leder till reaktioner och agerande som hindrar en positiv utveckling för den unge.

När den unge är i Nicaragua kan nätverksträffar hållas på hemmaplan utefter behov i syfte att stärka nätverket så att den eventuella oro som kan infinna sig kan hanteras på ett funktionellt sätt. På dessa träffar får nätverket också till sig berättelser och dokumentation från ungdomens vistelse i Nicaragua och kan tillsammans dela den unges upplevelser och genom detta också stärka gemenskapen i nätverket. På detta sätt kan programmet innebära en möjlighet till förändring för både ungdomen själv och för hans eller hennes nätverk. Inför den unges hemkomst kommer ytterligare ett nätverksmöte hållas för att göra hemkomsten så bra som möjligt både för den unge själv och för nätverket.

Ett förberedelseprogram ingår:

Det är viktigt att den unge är väl föreberedd på vad som väntar i Nicaragua. Förberedelseprogrammet kommer delvis att skräddarsys, men punkter som ska ingå är:

- Grundkunskaper i spanska
- Förberedelser för förståelse av andra kulturer
- Fakta, kunskaper och förutsättningar i Nicaragua och hur nicaraguanska polisen arbetar
- Kunskaper om säkerhet och hälsa i landet (sjukdomar så som hiv och denguefebern)
- Vad händer om man begår eller blir utsatt för brott

Polismyndigheten i Västra Götaland kommer att delta i förberedelseprogrammet.

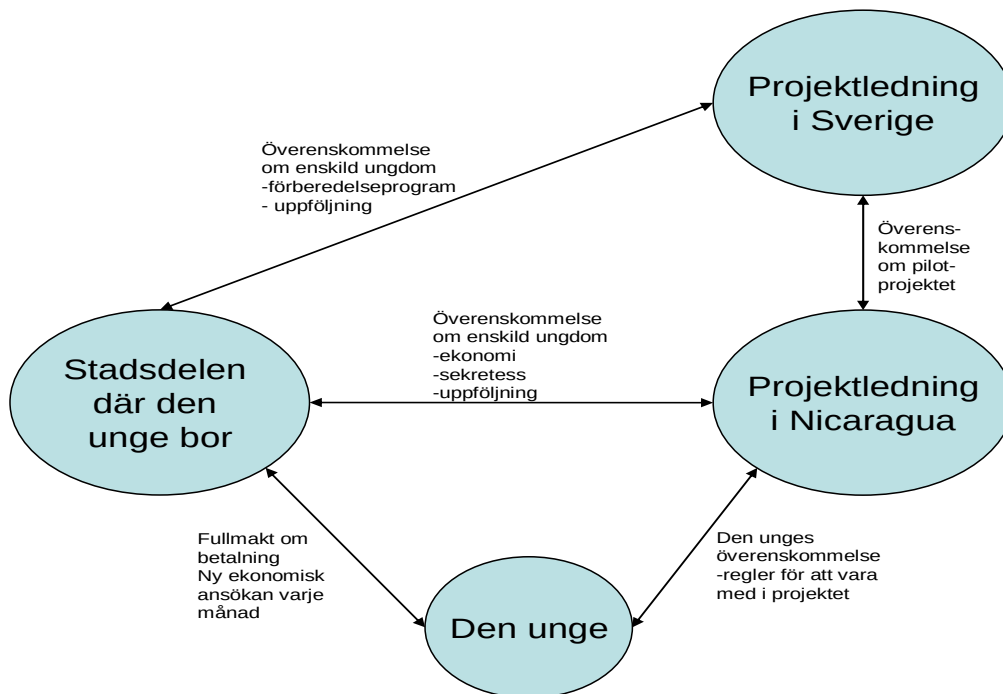
Ett hemkomstprogram ingår:

Förberedelse för hemkomsten kommer att ske i samarbete med den unge redan under vistelsen i Nicaragua. Den unge kommer att få reflektera över vad han eller hon har varit med om och vilken inverkan det har haft på den personliga utvecklingen. De erfarenheter som den unge gör i Nicaragua kommer att ses som viktiga att fångas upp och spridas i relevanta sammanhang. Väl hemma kommer den unge ges stöd för att hitta lämplig sysselsättning som till exempel utbildning, praktikplats eller arbete.

Pilotprojektets organisation och ansvarfördelning

Grunddragen i ansvarfördelningen presenteras nedan. Mer exakta rutiner och roller kommer att arbetas fram under pilotprojektets gång. Stadsjuristerna kommer att hjälpa till med avtal och överenskommelser.

Ansvarfördelning och överenskommelser som behöver upprättas

Projektledning i Sverige - Social resursförvaltning

Social resursförvaltning är projektägare och koordinerar, utvärderar och följer upp projektet. Projektledningen kommer att hjälpa till med praktiska frågor såsom avtal. Förvaltningen har också ett informationsansvar gentemot intressenter. Projektledningen ansvarar för förberedelseprogrammet och att göra en ansökan till EU för att kunna utveckla projektet. Projektledare är Louise Bergman och närmaste chef är Marie Larsson, verksamhetschef Stöd till familjer och individer. Projektmedarbetare är

utredare/utvärderare Lina Lundkvist och nätverksledare Claes Johansson (arbetar deltid i projektet). Handledare för projektet är Per-Magnus Johansson (legitimerad psykolog och psykoterapeut, lärare och handledare på Psykologiska institutionen i Göteborg, docent i idé- och lärdoms historia)

Stadsdelen där den unge bor

Har formellt ansvar för att välja ut ungdomarna och att följa upp den unges utveckling under programmet. Stadsdelen skriver avtal med projektledningen i Nicaragua där den ekonomiska delen regleras. Den unge söker bistånd för boende, uppehälle och arbetsträning som betalas ut en gång i månaden. Detta blir ett bistånd enligt paragraf 4.2 i Socialtjänstlagen. En fullmakt skrivs mellan den unge och socialkontoret som möjliggör betalningen till projektledningen i Nicaragua. Den unge får skriva under en ny ansökan varje månad. I avtalet ska också framgå vad som gäller kring sekretess mellan svensk socialtjänst och motparten kring ungdomens historia. Det samma gäller sekretessen hos familjerna om exempelvis media ringer. Den unge kommer att få skriva under en överenskommelse kring vad han/hon förbinder sig till och vilka regler som behöver efterlevas.

Stadsdelen upprättar en överenskommelse med Social resursförvaltning för varje ungdom där frågor kring förberedelseprogram och uppföljning av den unges vistelse i Nicaragua klargörs.

Stadsdelen ansvarar också för hemkomstprogrammet för den unge. Det kan innebära att göra en planering för hur den unge ska kunna gå vidare till utbildning eller annan sysselsättning.

Lena Säljö, socialchef, är ansvarig för projektet i Biskopsgården och Juan Navas, socialchef, är ansvarig för projektet i Lärjedalen.

Projektledning i Nicaragua

Organisationen i Nicaragua kommer att ledas av Mercedes Ampié, biträdande rikspolischef i Nicaragua, via en ideell förening. Vid ungdomarnas ankomst till Nicaragua kommer personal från Polismyndigheten i Västra Götaland att medverka till att ungdomarna får en god introduktion.

Projektledningen i Nicaragua ansvarar för den unges vistelse i landet och det innebär bland annat att ha kontakt med familjer som tar emot den unge, samordna stödpersoner kring den unge, administration, ekonomi och löpande utvärdering av den unges utveckling i projektet. Projektledningen i Nicaragua ansvarar också för att den unge har en meningsfull sysselsättning och har en möjlighet att utvecklas utifrån sina egna förutsättningar. En detaljerad beskrivning av den unges vistelse i Nicaragua, frågor kring hälsa och säkerhet samt information om familjerna finns i bilaga 1.

En överenskommelse mellan Social resursförvaltning och Projektledningen i Nicaragua kommer att upprättas.

Utvärdering

Tanken är att utvärdera projektet genom intervjuer och film, dels före resan, under tiden i Nicaragua, efter hemkomst samt uppföljning efter ett år. Utvärderingen kommer att bygga på de mål som sätts upp för resan tillsammans med den unge. Lena Lindgren, docent på Förvaltningshögskolan fungerar som mentor för utvärderingen.

Utvärderingen ligger till grund för beslut om eventuell fortsättning.

Projektets utveckling via EU-medel för unga med begränsade möjligheter

Som en del av europeisk ungdomspolitik startades 2007 programmet Ung och Aktiv (Youth in Action) i Europa. Under sju år satsas drygt åtta miljarder kronor för att stödja unga. Ett av delprogrammen inom Youth in Action är Europeisk volontärtjänst (EVS). Denna volontärtjänst är för personer mellan 18 och 30 år och kan pågå mellan 2 och 12 månader och ska ses som en alternativ utbildningserfarenhet. Syftet är att främja ungdomars samhällsengagemang och utveckla den interkulturella kompetensen samtidigt som man gör en konkret insats i ett annat land. Alla som genomför en volontärtjänst inom ramen av EVS får ett så kallat Youthpass. Det är ett dokument som beskriver och validerar det informella lärandet i projektet och bygger på den unges egna reflektioner och upplevelser av vad han eller hon har gjort och lärt sig under projektet. Youthpasset utfärdas av Europeiska kommissionen och erkänns som utbildning och som en period av informellt lärande. Därför kan dokumentet vara till stor nytta för den unges framtida utbildnings – och yrkesbana.

Under 2010-2011 kommer EU-programmet att prioritera ungdomar med begränsade möjligheter som inte annars skulle kunna skaffa sig internationella erfarenheter. Det kan vara till exempel unga med sociala eller ekonomiska problem. Andra inkluderingsskäl kan vara funktionshinder. Vårt pilotprojekt är i linje med EU:s satsning på att stödja unga med begränsade möjligheter genom volontärarbete. Projektledningen inom Social resursförvaltning kommer därför att under pilotprojektets gång att skicka en EVS-ansökan till Centrala programkontoret i Bryssel. Ansökningsomgångarna är 1 juni, 1 september och 1 november. Projektet kan först startas cirka sju månader efter inskickad ansökan och ska ses som en vidareutveckling av detta pilotprojekt.

Förvaltningens övervägande – varför tror vi på detta?

Det finns ett stort behov av att hitta alternativa metoder för ungdomar som lever i utsatta miljöer och med begränsade möjligheter och som behöver hjälp att bryta upp från sin kamratgrupp och utveckla sin identitet på en helt ny plats.

Metoden ”Volontärarbete”

Förvaltningen vill nu tillsammans med sdf Biskopsgården och sdf Lärjedalen pröva möjligheten att låta ett antal ungdomar arbeta som volontärer i Nicaragua. Detta går helt i

linje med EU-satsning på unga med begränsade möjligheter där man förespråkar just volontärarbete. Kristinehamns kommun har erfarenheter av ungdomar med försörjningsstöd som fått möjligheten att via EU-medel arbeta som volontärer. Resultatet är att flera av ungdomar med försörjningsstöd har hittat till både utbildning och arbete efter resan (se bilaga 2 för mer information).

Att göra gott för någon annan

Att leva i socialt utsatta miljöer och i ett utanförskap där arbetslöshet och i vissa fall kriminalitet är en del av vardagen påverkar den unges uppfattning om möjligheterna i livet. Grundtanken i programmet är att ungdomarna ska få känna att de behövs genom att göra ett socialt arbete som inte bygger på vikten av materiella ting utan på människor och deras engagemang och hjärta. Att få resa till Nicaragua ger en möjlighet att bryta med gamla mönster. Att arbeta som volontär och göra en god insats kan bidra till en positiv utveckling av den egna självbilden och kan på sikt hjälpa den unge att hitta sin väg i livet.

Programmet erbjuder en känsla av sammanhang enligt KASAM-begreppet².

- känsla av egen identitet – få utveckla sin identitet i ett nytt sammanhang
- känsla av tillhörighet – bo i en ny familj, få arbetskamrater och vänner
- känsla av att kunna påverka – arbeta och bidra i polisens arbete
- känsla av meningsfullhet – göra en god insats och hjälpa människor

Skolans roll

En viktig del i programmet är att den unge får möjlighet att ta igen en ofullständig skolgång med stöd av individuell handledning. Positiva förändringar i anknytning till skolprestationer har i flertalet studier påvisat hänga ihop med minskning av destruktivt- och normbrytande beteende.³ Dessutom är det enklare att ta sig in på arbetsmarknaden väl hemma i Sverige med en fullständig skolgång. Ett exempel på ett framgångsrikt program där elever fick lämna sin hemmiljö för att studera är ”Baraka School”, se bilaga 2, där afroamerikanska pojkar från Baltimore fick studera i Kenya.

Inga juridiska olagligheter

Stadsjuristerna inom Göteborg Stad har gått igenom projektbeskrivningen och ser inga juridiska olagligheter i upplägget. Stadsjuristerna kommer att hjälpa till med avtalsskrivningar och överenskommelser.

Varför tror vi på just Nicaragua?

Man kan fråga sig varför just Nicaragua blir målet för programmet. En viktig faktor är att det under många år har funnits ett gott samarbete mellan Sverige och Nicaragua. Idag finns det goda relationer länderna emellan genom det samarbete som den svenska och nicaraguanska polisen har genom bland annat tf biträdande chef för polisområde Storgöteborg Mats Palmgren.

² Antonovsky A (1987) Hälsans mysterium

³ Socialstyrelsens Handbok (2009) Barn och unga som begår brott

Den resa som medarbetarna från Social resursförvaltning och sdf Lärjedalen och Biskopsgården gjorde gav en inblick i den nicaraguanska polisens arbetssätt och värdegrund. I Nicaragua finns inte den militarism som man kan se hos polisen i andra länder i Latinamerika (som t.ex. Honduras, El Salvador och Guatemala) där tankar om hårdare tag och mer våld genomsyrar polisen. I Nicaragua förespråkas i stället dialog och relationsskapande arbete och ett exempel är att ungdomspoliser inte bär vapen.

Värdegrunden hos polisen i Nicaragua är väl anpassad till detta projekts syfte. Arbetet bygger på humanistiska värden, prevention mer än repression, icke-våld och allt arbete sker med ett jämställdhetsperspektiv. Många poliser i Nicaragua har tidigare arbetat som volontärer i lokalsamhället och många poliser motiverar sitt arbete med att "jag kommer själv från folket och samhället, mitt jobb är att hjälpa till". Trots att Nicaragua är ett fattigt land finns en grundläggande respekt för liv. Folket har en tydlig lojalitet med polisen och känner tillit inför myndigheten.

Medarbetarna från projektet i Göteborg känner stort förtroende för projektledningen i Nicaragua, de personer som arbetar på polisstationerna där de unga ska arbeta, personalen på Svenska skolan samt de familjer där den unge ska bo. Programmet kommer enligt medarbetarnas uppfattning inte att innebära några ökade säkerhetsrisker jämfört med livet i Göteborg. Varken Svenska skolans personal eller personal från SIDA som bor i Nicaragua med sina barn ser några problem med säkerheten i landet.

De unga kommer att bli väl omhändertagna både av polisen och i de familjer där de ska bo. En svårighet dock kan vara att motivera ungdomen att stanna kvar om hemlängtan blir stor. Detta behöver tas i beaktning och programmet behöver därför ge den unge så mycket stöd att han/hon klarar att vara kvar den första tiden då det kan vara svårt att finna sig i ett nytt sammanhang med ett nytt språk och en helt ny miljö. Detta stöd bör ges av en svensktalande person som kan fungera som en "brygga" mellan det svenska livet i Göteborg och den nya tillvaron i Nicaragua. Personen behöver ha kunskap både om det svenska samhället och om kulturen, språket och polisarbetet i Nicaragua. Det är svårt att i dagsläget säga i vilken utsträckning detta stöd kommer att behövas och behovet får utvärderas under pilotprojektets gång baserat på vilka ungdomar som väljs ut och hur deras individuella behov ser ut.

Angeredsgymnasiets erfarenheter av utbyte med Nicaragua

Mats Carlsson, samhällslärare på Kortedalagymnasiet och sedermera Angeredsgymnasiet, startade 1995 ett utbytesprogram för gymnasieungdomar som innebär ett praktikutbyte med Nicaragua. Varje år har ca ett tiotal ungdomar fått möjligheten att besöka Nicaragua, både flickor och pojkar, vilket i dagsläget innebär drygt 100 ungdomar. Resorna har varit en del av ett utbyte med skolor och organisationer, där svenska elever har hållit i vissa undervisningsmoment och bott i nicaraguanska familjer under tre veckor. Detta är ett ömsesidigt utbyte på så vis att nästan samma antal nicaraguanska elever har kunnat besöka Göteborg. Utbytet är finansierat med externa medel till exempel från privata fonder och staten.

Enligt Mats Carlsson är de ungdomar som rest till Nicaragua ibland välintegrerade i samhället, andra lite på kant med tillvaron. Det är ungdomar från de nordöstra stadsdelarna på de yrkesförberedande programmen, exempelvis el- och textilprogrammet som ofta har låg status, eller rättare sagt hade låg status. Flertalet utbytare är inte födda i Sverige.

Nästan helt utan undantag har deltagarna fungerat exemplariskt i sitt nya värdland. Motivet för utbytet är och har varit att stötta ungdomarna i deras mognadsprocess och Mats Carlsson ser inget annat pedagogiskt verktyg som är mer effektivt än just den här typen av praktik. Det är lite som en "Robinson-resa", det erbjuder ungdomarna något som är annorlunda och spännande, är lite farligt men ändå tillräckligt tryggt. De behöver matchas mot lagom stora utmaningar, men att de hela tiden känner trygghet att de kommer att klara sitt arbete och vistelsen. Ungdomarna återkommer med starkare självförtroende och större mognad.

Sedan finns också de lite äldre praktikanterna (via en biståndsorganisation) som Mats Carlsson träffat och handlett genom åren och som brukar stanna i Nicaragua åtta månader. Påverkan på dessa 20 - 30 åringar är större än någon annan hittillsvarande händelse. De blir mer solidariska, insiktsfulla, trygga med sig själva och självständiga.

Positiv förankring av projektet i Nicaragua

Under resan till Nicaragua träffade representanterna från Göteborg Stad Socialminister Lic. Marcia Ramirez (Ministera de la familia) som är positiv till projektet och beredd att stödja det med avtal om det skulle behövas. Ett möte ägde också rum med den Nicaraguanska motsvarigheten till Ungdomsstyrelsen som också ser programmet som positivt och stöttar projektet.

Sammanfattningsvis

Sammanfattningsvis anser Social resursförvaltning, socialcheferna i sdf Biskopsgården och Lärjedalen att pilotprojektet är värt att pröva. Allt tyder på att programmet kommer att innebära något positivt för ett antal ungdomar som i dagsläget inte finner en fungerande plats att utvecklas på i Göteborg.

Budget

Kostnader för stadsdelen som köper en plats:	
Flygresor t.o.m. Sverige – Nicaragua	9.000 – 14.000 kr
Inköp dator om den unge inte har någon	0-5.000 kr
Sjuk- och olycksfallsförsäkring (8,5 kr/dygn)	Ca 3.100 kr/år
Vaccinationer	Ca 1.500 kr
Program i Nicaragua för en ungdom per månad:	Ca 16.000 kr/månad med dollarkurs 7,3 kr (dagskurs) Ca 18.000 kr/månad med dollarkurs 8 kr (finns risk för höjning) Ungdomarnas skolgång kommer i första hand att finansieras via skolpeng från Sverige.
Kostnader för Social resursförvaltning:	
Projektledning, utveckling, koordinering och administration	Beräknas till 0,2 heltidstjänst (ca 100.000 kr under 2010), tas från MIR (Metodutveckling av Insatser till unga i Riskzon)-projektets ram. Kostnader för 2011 finns inte i befintlig ram, beräknas till ca 100.000 kr
Nätverkslaget	Nätverkslagets insatser kommer att vara gratis då målgruppen redan ingår i nätverkslagets uppdrag.
Utvärdering	En utvärderingskostnad på ca 150.000 kr beräknas. Kostnader för 2010 tas från MIR-projektets ram, men det kommer krävas ca 75.000 kr för år 2011.
Förberedelseprogram	Beräknas till ca 50.000 kr, tas från MIR-projektets ram under 2010

Bilaga 1

Den unges vistelse i Nicaragua

Introduktionen i Nicaragua

Senast 15 dagar före den unges avresa till Nicaragua behöver polisen i Nicaragua har kopia på pass. Även annan information om den unge kan skickas så länge som den unge samtycker.

Då de unga utvalda personerna kommer till Managuas internationella flygplats, Augusto Cesar Sandino de Nicaragua, kommer de att mötas av representanter från polisen och de familjer där de skall bo.

Ungdomarna placeras i olika familjer. Efter ankomsten till Nicaragua får den unge två dagar att vila och anpassa sig till tidsskillnaden. Dag två efter det att de unga har anlänt genomförs ett möte med den unge, värdfamiljen och den nicaraguanska projektledningen för att diskutera och förklara vilka regler och normer som gäller i programmet.

Var och en av de unga får en särskilt utformad plan i enlighet med dennes behov och kapacitet. Den tredje dagen efter ankomsten till Nicaragua inbjuds den unge till möte med polisen för att få lära känna arbetsgruppen som kommer att fungera som den unges stödpersoner. Den unge kommer då också att få ta del av arbetsplanen tillsammans med de poliser som är ansvarig för de olika delarna.

Familjemiljön och mentor

Pilotprojektet innebär att ungdomarna får bo i familjer där minst en av de vuxna arbetar inom polisen. Den person i familjen som arbetar inom polisen kommer att vara den unges mentor, ansvarar för att allt fungerar, att den unge kommer till skola och arbete osv. Här beskrivs tre familjer:

Estelas familj i Managua

Familjens kontaktperson är Estela Berrios Ayerdis, polis och chef för den förebyggande verksamheten vid familjevårdsenheterna i Nicaragua. Hennes familj består av: Maken Dafnis Salvador Aburto som också är polis, dottern Slilma, 29 år, utbildad jurist och jobbar som är auktoriserad revisor samt dottern Katherine, 20 år, som studerar till systemingenjör och talar engelska samt tycker om att spela gitarr, marimba och piano.

”Vi kan erbjuda ett stabilt hem, en god och trygg miljö där vi har en god kommunikation mellan oss. Vi skulle helst önska att det kommer en ung flicka till oss, då min yngsta dotter och min systerdotter är mycket entusiastiska och längtar efter att det kommer en tjej som de kan dela tillvaron med. De är båda skötsamma unga flickor. Den unge svensken kommer att bo alldeles i anslutning till mitt hus som ägs av min syster Ester Ramirez som arbetar på bank. Där bor även min systerdotter Anielka Berrios Ramirez. Hon undervisar på en nunneskola och är juristutbildad.”

Isabels familj i Managua

Familjens kontaktperson är Isabel Largaespada Cedeño, 49 år, jurist och polis, är biträdande chef för de nationella "våld i nära relationsenheterna" vid Nicaraguas polis. Hennes familj består av maken Pedro Jose Palacio González, 50 år, ekonom, sonen Jonathan, 25 år, företagsekonom och handläggare vid projektkontoret vid Nicaraguapolisen samt dottern Brenda, 23 år, bankeekonom och arbetar vid Banco de Finanza.

"Vi kan erbjuda den unge att bo i vårt hus och ge den unge erfarenhetsutbyte och en stabil familjemiljö under vistelsen. Vi erbjuder goda relationer med människorna i lokalsamhället, kärlek, förståelse och en ärlig dialog."

Lylliams familj i Granada (ca 1 timmes resväg från Managua)

Familjens kontaktperson är Lylliam Aguliar Leal, 44 år, polis, advokat och chef för familjevårdsenheten inom polisen i Granada. Familjen består av maken Rodolfo, 55 år, pensionerad polis som bedriver ett säkerhetsföretag. Paret har tre vuxna barn som bor i Managua. "Vi erbjuder den unge svensken ett tryggt hem med ömsesidig respekt och utbyte av idéer, vi vill kunna utbyta livserfarenheter som kommer att vara berikande både för den unge svensken och för oss"

Etik och moral i familjen

Enligt projektledningen i Nicaragua består de familjer som har valts ut för att delta i programmet av enkla och ärliga personer. Familjen i Nicaragua är en stark enhet och de utvalda familjernas hem är stabila och de lever sina liv med sunda vanor. De är samtliga högutbildade och i familjerna råder god kommunikation mellan föräldrar och barn. Barnen i familjerna har samtliga akademisk utbildning eller studerar vid universitet.

I Nicaragua är det inte kultur att unga människor från ordnade förhållanden går ut på kvällar, framförallt inte utan vuxet sällskap och absolut inte på natten. I Nicaragua är man myndig vid 18 år liksom i Sverige men det innebär inte att man därmed kan göra som man vill utan man måste följa familjens regler.

Den unge kommer att integreras i familjen vilket också innebär att han/hon måste följa familjens regler och inte leva fritt från eller parallellt med familjen. Ungdomarna måste för att kunna vara i Nicaragua acceptera de etiska regler som gäller. I Nicaragua finns dessutom en stark social kontroll där alla känner alla i ett område. Detta innebär bland annat att det är mycket kommunikation mellan grannarna i bostadsområden och att det är svårt att ha ett avvikande beteende utan att det märks.

Kommunikation och språk

Ungdomarna kommer att kunna kommunicera med sina familjer i Sverige via internet och telefon. Hos värdfamiljerna finns det personer som även talar engelska vilket inledningsvis kan underlätta kommunikationen om den unge saknar spanskkunskaper.

Mat

Den unge får tre mål mat om dagen; frukost, lunch och middag. Måltiderna serveras i huset där de bor. När den unge befinner sig på olika aktiviteter såsom undervisning, arbete i lokalsamhället med polisen eller på andra institutioner så får de lunch där de befinner sig. Frukost och middag serveras alltid i hemmet.

Studier vid svenska skolan

Om den unge har behov av att komplettera sina studier så erbjuder svenska skolan i Managua distansstudier i samordning med skolan i Sverige. Den unges undervisning skräddarsys och kommer att genomföras på Svenska Skolan eller på en av polisstationerna.

Transporter

Under vissa helger deltar de unga i fritidsaktiviteter som arrangeras av familjerna. I dessa fall står Nicaraguas projektorganisation för transporterna. De unga kommer också dagligen att få transport till och från sitt frivilligarbete.

Arbetsmiljö och uppföljning

Varje person kommer att arbeta på en specifik polisstation under hela året men med olika arbetsuppgifter utefter behov och intresse.

En person kommer att utses för att utöva tillsynen för programmet och denne kommer att följa upp hur de unga utvecklas inom ramen för programmet. Det kommer att ske möten en gång i månaden med familjerna för att analysera den unges utveckling och eventuella svårigheter.

Varje kvartal kommer rapporter lämnas från den nicaraguanska projektledningen till projektledningen i Göteborg samt till den stadsdel där den unge bor. Rapporten kommer att innehålla information om den unges utveckling och om vilka eventuella svårigheter som uppstått. Dessa rapporter går också till den stadsdel som den unge tillhör och

Hälsa och säkerhet

Värdfamiljerna arbetar inom polisen och säkerheten kan garanteras för de unga så länge som de följer de regler som sätts upp för dem på introduktionsmötet vid ankomsten. Det krävs särskilt att den unge får utbildning i hur han/hon ska uppträda i trafiken då det är den största säkerhetsrisken. Om överenskomna regler bryts på ett allvarligt sätt kommer ungdomen att få avbryta programmet och resa hem till Sverige.

Det finns inga större problem med brottslighet i den omedelbara närheten där de unga kommer att bo. Det finns heller ingen droganvändning i området. Risken för att bli utsatt för brott finns naturligtvis men polisen i Managua anser att den är liten eftersom poliser

runt om i Managua kommer att ha vetskap om vilka de svenska ungdomar är och vad de bor. Detta bidrar ytterligare till de ungas säkerhet.

En risk är att den unge kommer att längta hem i perioder under programmet. Bästa sättet att förebygga att den unge mår psykiskt dåligt är att det skapas ett sådant förtroende och klimat i familjen så att den unge vågar prata om känslor och symptom. På så sätt kan familjen vidta åtgärder på ett tidigt stadium.

I händelse av sjukdomsfall av mindre komplicerad grad så får den unge gratis vård vid sjukhuset Roberto Huembey som är polisens eget sjukhus. Vid allvarigare sjukdomsfall finns privatsjukhus i Managua. Den unge kommer att ha en reseförsäkring tecknad i Sverige som utbildningsförvaltningen har handlat upp hos Länsförsäkringar. Den kostar 8:50 kronor per elev och dygn och den gäller för elever när de är ute och reser under max 1 år. I försäkringen ingår egendomsförsäkring, reseförsäkring vid förseningar och avbrott, ansvarförsäkring (om personen blir skyldig att betala skadestånd), rättskyddsförsäkring (om personen blir inblandad i tvist och täcker ombuds- och rättgångskostnader), överfallsförsäkring samt sjukdoms- och olycksfallsförsäkring.

Idrott och fritidsaktiviteter

Det kommer att finnas möjlighet till deltagande i alla typer av idrottsliga aktiviteter som kan vara av intresse för den unge. Ungdomarna kommer också att få lära känna kulturen i Nicaragua genom att bo och leva i landet. Detta kommer också att innebära att delta vid olika nationella och lokala högtider liksom i religiösa högtider. Genom att delta vid flera olika aktiviteter med familjen kommer den unge ha möjlighet att träffa nya vänner.

Genusnormer

Alla aktiviteter som de unga deltar i såväl internt inom polisen som externt i lokalsamhället kommer att genomsyras av ett genusperspektiv. De unga kommer att utbildas i jämställdhet och genusperspektiv genom seminarier på enheterna mot våld i nära relation. Detta för att den unge ska få kunskaper och erfarenheter som kan vara nyttiga i volontärarbetet i lokalsamhället.

En dag på jobbet för den unge

Isabel Largaespada är biträdande chef vid de nationella familjevårdsenheterna och är en av dem som kommer att ha en av ungdomarna boende hemma hos sig. Här följer hennes beskrivning om hur en dag för den unge kan se ut.

Man går upp klockan 06.00, efter personlig hygien äter man frukost kl. 07.00. Vanligen serveras äggröra, gallo pinto (ris och bönor), tortilla och färskost, apelsinjuice samt kaffe eller té. Vid 07.30 åker man till arbetet vilket för Isabel är på Polisstationen i distrikt 5. Där anmäler den unge sig hos områdespolisen.

Den unge är med på den polisiära utsättningen kl. 08.00 och får då arbetsuppgifter. Därefter går de till fots tillsammans till det område där de skall arbeta vilket normal tar ca

20 minuter. Där besöker de olika centra, tar kontakt med ungdomar, skolor, restauranger, pratar med människor ur lokalbefolkningen och kontrollerar hotellen i området.

Syftet med de olika besöken är att bedriva normal kontaktverksamhet för polisens räkning, kontrollera att det inte säljs olaglig alkohol eller att det pågår exempelvis prostitution. Mellan 11.00 och 12.00 går de tillbaka till distriktet för lunch och därefter har de rast/vila mellan 12.00 - 14.00.

Eftermiddagen ser ungefär likadan ut men arbetet sker då i ett område som ligger lite närmare polisstationen. Vid arbetsdagens slut hämtas den unge från arbetet och åker hem till familjen där det serveras middag. Middag kan tex vara någon kött, kyckling eller fiskrätt vanligtvis med ris och kokta eller råa grönsaker. Eftersom familjen arbetar på olika tider äter inte alla samtidigt. Därefter tittar man på tv eller någon film och kvällen avslutas runt kl. 22.00 då man vanligen går och lägger sig.

Lördag och söndag är lediga dagar. Lördag går man upp mellan 08.00-10.00, äter frukost och åker till marknaden för att köpa mat för den kommande veckan. De åker till marknaden Roberto Humbey. De är männen som gör inköpen och som lagar lördagslunchen hemma. Därefter vilar man lite och på kvällen gör man någon utflykt och går kanske på bio eller något liknande.

På söndagar är det städning som gäller på förmiddagen, dvs hela familjen städar hemma och de brukar luncha på någon restaurang och därefter åker de till en simbassäng som tillhör en familjemedlem eller också åker man på någon utflykt, utövar någon sport eller helt enkelt stannar hemma och tar det lugnt.

Bilaga 2

Kristinehamns kommun – årets ungdomskommun 2007

Kristinehamns kommun har erfarenheter av ungdomar med försörjningsstöd som fått möjligheten att via EU-medel arbeta som volontärer. Resultatet är att flera av ungdomar med försörjningsstöd har hittat till både utbildning och arbete efter resan (se bilaga 2 för mer information).

Åsa Askerskär, ungdomssamordnare i Kristinehamns kommun säger ”Det finns ingen arbetsmarknadspolitisk åtgärd som är bättre än Europeisk volontärtjänst! Våra ungdomar i kommunen får internationell erfarenhet och vi får tillbaka ungdomarna med stärkt självförtroende. De ser både sig själv och världen på ett nytt sätt vilket är en väg från försörjningsstöd till arbete eller studier.”

Kristinehamns kommun har sedan fem år tillbaka skickat ungdomar på volontärtjänst inom EVS. Under dessa år har cirka 60 ungdomar åkt och varit borta från några veckor till ett år. Volontärerna har före avresa varit aktuella inom socialtjänst genom försörjningsstöd eller på arbetsförmedlingen där de har haft aktivitetsstöd. Volontär-resorna är främst till för de ungdomar som befinner sig utanför arbetsmarkanden på grund av ofullständig skolgång, funktionsnedsättning eller att de lever i social utsatthet. De ungdomar som har åkt har haft diagnoser som ADHD eller Epilepsi. Några har suttit fängelse och det finns även de som har lämnat ett drogmissbruk eller utsatt familjesituation. Under de fem år som Kristinehamn har skickat ungdomar utomlands är det få som har hoppat av. Åsa Askerskär ungdomssamordnare i kommunen bedömer att det bara är en handfull unga som har valt att åka hem. Hos dem som har fullföljt sin volontärtjänst märker hon en stor skillnad.

Baraka School

Baraka School var ett utbildningsprogram där Baltimore City i USA erbjöd 12-åriga afroamerikanska pojkar i riskzon att studera under två år på en specialskola i Kenya. Skolan tog emot högst 24 elever och eleverna bodde inackorderade med personal dygnet runt. Programmet startade 1996 och eleverna uppnådde goda studieresultat. En prisbelönt film gjordes år 2005 om tjugo stycken av dessa pojkar ”The boys of Baraka”. Dock lades programmet ner 2003 av säkerhetsskäl, dels på grund av hotellbombning i Mombassa och dels på grund av invasionen av Irak.